

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»
Факультет природничих наук
Кафедра географії та природознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Геоморфологія»

Освітня програма Географія

Спеціальність 106 Географія

Галузь знань 10 Природничі науки

Затверджено на засіданні кафедри географії та природознавства
Протокол № 1 від “15” вересня 2020 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Геоморфологія
Викладач (-і)	Сав'юк Мирослав Іванович.
Контактний телефон викладача	066 926 77 27
E-mail викладача	myroslav.saviuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	вибіркова
Обсяг дисципліни	6 кредитів ECTS, 180 год., з них: 30 год. лекційних і 30 год. практичних занять, 120 год. самостійна робота, вид контролю – екзамен.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Згідно затвердженого розкладу консультацій
2. Анотація до курсу	
<p>Дисципліна «Геоморфологія» є вибірковою навчальною дисципліною для студентів спеціальності 106 Географія. При вивченні цієї дисципліни студенти зможуть вивчити форми рельєфу земної поверхні, аналізувати його генезис, утворення і динаміку.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Метою викладання навчальної дисципліни «Геоморфологія» є формування у студентів знань про рельєф земної поверхні, впливу ендо- та екзогенних чинників на його формування, генезис, час утворення, його динаміку, а також зростаючого впливу діяльності людини.</p> <p>Цілі курсу:</p> <ul style="list-style-type: none"> – вивчення загальних закономірностей будови рельєфу Землі та історію його розвитку; – вивчення чинників і процесів геоморфогенезу, їх класифікацію та роль у рельєфоутворенні; – вивчення елементів, форм і типів рельєфу та їх класифікації; – вивчення методів геоморфологічних і палеогеографічних досліджень; – вміння „читати” рельєф за картами (геоморфологічними, топографічними, фізичними); – проводити морфографічний і морфометричний аналізи рельєфу у камеральних умовах (на основі картографічних матеріалів, фотографій, аеро-та космоснімків тощо); – будувати й аналізувати геолого-геоморфологічні профілі, стратиграфічні розрізи, геоморфологічні та палеогеографічні карти 	
4. Компетентності	
<ul style="list-style-type: none"> - Набуття гнучкого мислення, відкритість до застосування знань з природничих дисциплін та компетентностей в широкому діапазоні можливих місць роботи та повсякденному житті; - Здатність аналізувати географічні об'єкти та феномени як природного походження, так і технічні та техногенні, з погляду фундаментальних науково-географічних підходів і знань, а 	

також на основі відповідних картографічних та геоінформаційних методів;

- Здатність оцінювати порядок величини і знаходити відповідні рішення із чітким визначенням припущень та використанням спеціальних та граничних випадків;
- Здатність описати широке коло географічних об'єктів та явищ, починаючи від глобальних та закінчуючи процесами, що відбуваються на мікрорівні (фацій, елементарних суспільно-географічних систем).

5. Результати навчання

- Знання основних категорій і концепцій фізичної та суспільної географії;
- Поглиблені знання про принципи структурної й функціональної організації географічних об'єктів, явищ і процесів, професійне володіння методами систематизації, типології та класифікації;
- Поглиблені знання про систему набуття професійної географічної науково-дослідної інформації, принципи моніторингу та оцінки стану ландшафтів, суспільно-територіальних систем і територіально-виробничих комплексів, професійне володіння методами спостереження, опису, параметризації, ідентифікації географічних об'єктів, явищ та процесів;
- Готовність до роботи з науковою і методичною літературою, картографічними матеріалами та іншими джерелами інформації.

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу - 6 кредитів ECTS, 180 год.

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	30
семінарські заняття / практичні / лабораторні	30
самостійна робота	120

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
4	106 Географія	2	вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
<p>Тема 1. Літосфера. Класифікація форм рельєфу Землі.</p> <p>Геоморфологія - наука про рельєф. Основні етапи її розвитку.</p> <p>Сучасні уявлення про літосферу, особливості її формування. Риси земної поверхні.</p> <p>Поняття про форми та елементи форм рельєфу.</p> <p>Класифікація форм рельєфу.</p> <p>Морфологія земної кори і гіпсографічна крива. Генезис</p>	<p>Лекція 3 год.</p> <p>Практичне заняття 4 год.</p>	<p>Опрацювати лекційний матеріал, додаткові джерела, методичний матеріал для проведення практичних занять, вивчити географічну номенклатуру до теми; 7 год.</p>	6	Згідно розкладу

рельєфу. Вік рельєфу.				
Тема 2. Ендогенні процеси і рельєф. Причини тектонічних рухів. Форми прояву рухів. Коливальні рухи. Тектонічні порушення. Землетруси. Рельєфоутворююча роль тектонічних рухів.	Лекція 3 год. Практичне заняття 2 год.	Опрацювати лекційний матеріал, додаткові джерела, методичний матеріал для проведення практичних занять, вивчити географічну номенклатуру до теми; 5 год.	6	Згідно розкладу
Тема 3. Морфоструктурний рельєф рівнинних і гірських областей. Поняття про рівнини. Морфологічна класифікація рівнин. Генетичні типи рівнин. Первинні рівнини. Особливості формування рівнин. Генетичні типи гір. Формування і класифікація гір. Горизонтальний тип розчленування гір. Морфологічні типи гір.	Лекція 4 год. Практичне заняття 4 год.	Опрацювати лекційний матеріал, додаткові джерела, методичний матеріал для проведення практичних занять, вивчити географічну номенклатуру до теми; 8 год	7	Згідно розкладу
Тема 4. Основні структурні елементи земної кори. Принципи класифікації структурних елементів земної кори. Структури океанічного ложа. Структури перехідних зон. Мегарельєф підводних окраїн материків. Структури континентів.	Лекція 4 год. Практичне заняття 4 год.	Опрацювати лекційний матеріал, додаткові джерела, методичний матеріал для проведення практичних занять, вивчити географічну номенклатуру до теми; 8 год.	6	Згідно розкладу
Тема 5. Екзодинамічні процеси. Еолові процеси і рельєф. Поняття екзогенних процесів. Вивітрювання. Кори вивітрювання. Форми рельєфу. Умови формування еолового рельєфу. Дефляційні та коразійні форми еолового рельєфу. Акумулятивні форми	Лекція 4 год. Практичне заняття 4 год.	Опрацювати лекційний матеріал, додаткові джерела, методичний матеріал для проведення практичних занять, вивчити географічну номенклатуру до теми ; 8 год.	6	Згідно розкладу

еолового рельєфу. Аридно-денудаційні форми рельєфу.				
Тема 6. Флювіальний рельєф. Загальні закономірності роботи водних потоків. Рельєф тимчасових водотоків: особливості формування ярів та форми рельєфу; балки та специфіка їх рельєфу. Морфологічні типи річкових долин. Тектонічні і генетичні типи річкових долин. Меандрування річок і форми рельєфу. Заплава і надзаплавні тераси. Асиметрія річкових долин. Пороги і водоспади. Гирла і дельти річок.	Лекція 4 год. Практичне заняття 4 год.	Опрацювати лекційний матеріал, додаткові джерела, методичний матеріал для проведення практичних занять вивчити географічну номенклатуру до теми; 8 год.	7	Згідно розкладу
Тема 7. Карстовий та суфозійний рельєф. Поняття карсту та умови його утворення. Поверхневі форми карстового рельєфу. Підземні форми карстового рельєфу. Зонально- кліматичні типи карсту. Псевдокарстові явища. Суфозійний рельєф.	Лекція 4 год. Практичне заняття 4 год.	Опрацювати лекційний матеріал, додаткові джерела, методичний матеріал для проведення практичних занять. вивчити географічну номенклатуру до теми; 8 год.	6	Згідно розкладу
Тема 8. Гравітаційний береговий рельєф. Гравітаційні схилі процеси і рельєф. Поняття “схил”, “схилоформуючі процеси”. Класифікація схилів за морфологією. Хвилі і хвильові течії. Перенесення наносів і аккумулятивні форми рельєфу. Абразійні форми рельєфу. Типи берегів.	Лекція 4 год. Практичне заняття 4 год.	Опрацювати лекційний матеріал, додаткові джерела, методичний матеріал для проведення практичних занять вивчити географічну номенклатуру до теми; 8 год.	6	Згідно розкладу
7. Система оцінювання курсу				
Загальна система оцінювання курсу		<i>Поточний контроль</i> здійснюється під час проведення лекційних, лабораторних, індивідуальних занять і має на меті перевірку знань студентів з окремих тем навчальної		

	<p>дисципліни та рівня їх підготовленості до виконання конкретної роботи. Оцінки у національній шкалі («відмінно» - 5, «добре» - 4, «задовільно» - 3, «незадовільно» - 2), отримані студентами, виставляються у журналах обліку відвідування та успішності академічної групи.</p> <p><i>Модульний контроль</i> (сума балів за окремий змістовий модуль) проводиться (виставляється) на підставі оцінювання результатів знань студентів після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля. Завданням модульного контролю є перевірка розуміння та засвоєння певного матеріалу (теми), вироблення навичок проведення розрахункових робіт, вміння вирішувати конкретні ситуативні задачі, самостійно опрацьовувати тексти, здатності осмислювати зміст даної частини дисципліни, уміння публічно чи письмово подати певний матеріал.</p> <p><i>Семестровий (підсумковий) контроль</i> проводиться у формі екзамену.</p> <p><i>Екзамен</i> – форма підсумкового контролю, яка передбачає перевірку розуміння студентом теоретичного та практичного програмного матеріалу з усієї дисципліни, здатності творчо використовувати здобуті знання та вміння, формувати власне ставлення до певної проблеми тощо.</p>
Вимоги до письмової роботи	Підсумкова письмова робота виконується у формі тестових завдань з вибором правильної відповіді. Кількість тестових завдань – 25.
Практичні заняття	<p>Практичні роботи (семінари) вимагають від студентів дотримання певного рівня відповіді, яка передбачає як опору на лекційний матеріал, так і використання рекомендованої літератури та інших додаткових джерел інформації.</p> <p>При оцінюванні відповідей враховується також рівень теоретичної підготовки, розуміння причинно-наслідкових зв'язків, володіння понятійним апаратом.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент допускається до складання екзамену, якщо впродовж семестру він за змістові модулі набрав сумарно 25 балів і вище. Студент не допускається до складання екзамену, якщо впродовж семестру він за змістові модулі набрав менше 25 балів. У цьому випадку студенту у відомості робиться запис "не допущений" і виставляється набрана кількість балів. Допускається, як виняток, з

	дозволу декана факультету за заявою, погодженою з відповідною кафедрою, одноразове виконання студентом додаткових видів робіт з навчальної дисципліни (відпрацювання пропущених занять, перескладання змістових модулів, виконання індивідуальних завдань тощо) для підвищення оцінок за змістові модулі. Напередодні екзамену викладач подає доповідну декану про недопуск студентів академічної групи (груп). Відмітка про недопуск у відомості робиться при наявності розпорядження декана.
Підсумковий контроль, форма	Екзамен в кінці семестру, комбінований
Програмові вимоги для складання екзамену з дисципліни	https://d-learn.pnu.edu.ua/

8. Політика курсу

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на практичних заняттях, поточному тестуванні, самостійній роботі (реферати, презентації). При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізньєнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.

Вимоги викладача. Кожен викладач ставить студентам систему вимог та правил поведінки студентів на заняттях, доводить до їх відома методичні рекомендації щодо виконання контрольних робіт, тестових завдань. Все це гарантує високу ефективність навчального процесу і є обов'язковою для студентів.

Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатів навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням: «Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»» https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7-%E2%84%96627_27.09.2018.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

В Університеті діють морально-етичні принципи та правила поведінки викладачів і студентів, яких слід дотримуватися у своїй діяльності, прописані в Кодексі честі ДВНЗ

«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/%D0%9A%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81.FR12.pdf>

Політика щодо перескладання змістових модулів та оскарження оцінювання

Ліквідація академічної заборгованості, перескладання змістових модулів та оскарження результатів оцінювання проводиться згідно порядку прописаного в «Порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019)» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2019/11/PORYaDOK-Orhanizatsii-Ta-Provedennia-Otsiniuvannia-Uspishnosti-Studentiv-Prykarpatskoho-Natsionalnoho-Universytetu-Im.-Vasyliya-Stefanyka.pdf>

Участь в опитуванні (анкетуванні)

По завершенні вивчення курсу здобувачі вищої освіти мають можливість пройти опитування у системі Центру дистанційного навчання та моніторингу освітньої діяльності <https://d-learn.pnu.edu.ua/> щодо удосконалення якості навчання. Анкета носить анонімний характер і включає 10 запитань, відповіді на них будуть використовуватися лише в узагальненому вигляді.

Заповнення анкет є важливою складовою навчальної активності студентів, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати їх пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни.

9. Рекомендована література

1. Колтун О.В. Вступ до геоморфології. Навч. посібн. – Львів: Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2006. – 80 с.
2. Павловська Т.С. Геоморфологія: терміни й поняття: навч.посіб . – Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2009. – 284с.
3. Стецюк В.В., Ковальчук І.П. Основи геоморфології: Навч. посібник. – К.: Вища школа, 2005. – 495с.: іл.
4. Свинко Й.М., Сивий М.Я. Геологія: Підручник. – К.: Либідь, 2003. – 480с. Леонтьев О.К., Рычагов Г.И. Общая геоморфология. – М.: Высшая школа, 1988. – 319 с.
5. Неклюкова Н.П. Практикум по общему землеведению. – М.: Просвещение, 1985.
6. Пашканг К.В. Практикум по общему землеведению. – М.: Высшая школа, 1982. – 223 с.
7. Волошин І.І. Загальне землезнавство: навчальний посібник для вузів. – Ніжин: Вид-во Ніжинського педагогічного ун-ту ім. М. Гоголя, 2002. – 294 с.
8. Волошин І.І., Уварова А.Є. Загальне землезнавство: Практикум. – К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2000. – 238 с.
9. Географический энциклопедический словарь. – М.: Советская энциклопедия, 1989.
10. Геренчук К.И. и др. Общее землеведение. – М.: Высшая школа, 1984.
11. Динамическая геоморфология /Под ред. Г.С. Ананьева и др. – М.: Изд-во МГУ, 1992. – 448 с.
12. Олійник Я.Б., Федорищак Р.П., Шищенко П.Г. Загальне землезнавство: Навч. посіб. – К.: Знання-Прес, 2003. – 247 с.
13. Савцова Т.М. Общее землеведение. – М.: Академия, 2007. – 416 с.
14. Шукин И.С. Общая геоморфология. – Т.1,2,3. – М.: МГУ, 1975.

Рекомендовані інтернет ресурси:

15. www.geo.ru
16. www.geofocus.ru
17. www.national-geographic.ru
18. <http://www.relief.pu.ru>
19. <http://www.qpg.geog.cam.ac.uk>
20. <http://quaternary-science.publiss.net/issues>
21. <http://www.geomorph.org>

Викладач: _____

Савюк М.І.